

МОТИВИ към Решение №42 от 29.03.2024г.

Производството е по реда на чл.12,ал.11 от Закона за признаване, изпълнение и изпращане на съдебни актове за налагане на наказание лишаване от свобода или мерки, включващи лишаване от свобода /Закона/. Образувано е по протест на прокурор от Окръжна прокуратура гр.Търговище против Решение №31 от 13.03.2024г. по ЧНД№90/2024г. по описа на ОС Търговище.

С атакуваното решение ТОС е признал и приел за изпълнение в РБългария Присъда на Първоинстанционен съд на Централна /Средна/ Нидерландия, поделение Утрехт по дело № 16/661261-13, постановена на 21.02.2014г. и влязла в сила на 08.03.2014г., с която на българският гражданин Д. И. Д. с ЕГН *****, с постоянен и настоящ адрес гр. Търговище, кв.Запад, № 64, вх.Б, ет.8, ап.24, неосъждан е наложена принудителна мярка, включваща лишаване от свобода – "принудителни медицински мерки при стационарна форма на лечение" за извършено от него престъпление по чл.278 във вр. с чл.45 от Наказателния кодекс на издаващата държава Нидерландия, съответстващо на престъпление чл. 116, ал.1. т.1 във вр. с чл.18, ал.1 от НК и НАСТАНИЛ Д. И. на принудително лекуване в специална психиатрическа болница- Държавна психиатрична болница - Царев брод, обл.Шумен.

В протеста се излагат съображения за липса на данни досежно провежданото лечение на лицето в издаващата държава, респ. възможността за осъществяване на такова в изпълняващата и доказателства за успешна реинтеграция на осъденото лице в България след освобождаването му, имайки предвид, че семейството му живее в чужбина.

Пред въззивния съд представителят на Апелативна прокуратура поддържа протеста на изложените основания. Представя Решение на СГС от 2021г. по същия казус, с което е отказано признаване и изпълнение на Присъдата.

Защитата на Д. предлага на съда да вземе решение, с което бъдат съхранени правата на нейния подзащитен.

Д. изразява желание да се върне в България. Заявява, че неговата сестра е изразила желание да му помага.

ВАпС, като взе предвид доводите на страните, материалите по делото и служебно провери правилността на атакувания съдебен акт, прие за установено следното:

Протестът е подаден от легитимно лице и в законовия срок, поради което е допустим за разглеждане, а преценен по същество е неоснователен.

Видно от представените писмени доказателства, с Присъда на Първоинстанционен съд на Централна /Средна/ Нидерландия, поделение Утрехт по дело №16/661261-13, постановена на 21.02.2014г. и влязла в сила на 08.03.2014г., на българският гражданин Д. И. Д. с ЕГН *****, с

постоянен и настоящ адрес гр.Търговище, кв.Запад, №64, вх.Б, ет.8, ап.24, е наложена принудителна мярка, включваща лишаване от свобода– "принудителни медицински мерки при стационарна форма на лечение" за извършено от него престъпление по чл.278 във вр. с чл.45 от Наказателния кодекс на издаващата държава Нидерландия.

По време на мярката осъдения се охранява и лекува в Съдебен психиатричен център. На 27.02.2023г. нидерландски съд е удължил мярката с още две години.

От съдържанието на Удостоверението се установява, че принудителната медицинска мярка по отношение на Д. представлява наказателноправна мярка, която има за цел да осигури безопасността и сигурността на обществото срещу опасни душевно болни осъдени лица, като се изпълнява в затворена и охранявана институция и включва психиатрично медицинско лечение с цел ресоциализация и предотвратяване на рецидив. Общата продължителност на тази мярка спрямо осъдения Д. е с неограничен срок.

В Удостоверението изрично е отбелязано, че лицето се е явило лично на съдебния процес, в резултат на който е постановен съдебният акт, чието признаване се иска, следователно същия е упражнил в пълнота правото си на защита. Осъденото лице се намира на територията на издаващата държава, като е дало съгласието си за изпращане на съдебното решение и удостоверение.

Изложените в преведения чужд съдебен акт фактически и правни съображения за извършеното деяние от българския гражданин са дали основание на ТОС обосновано да приеме, че при съпоставка със съответните наказуеми състави по българския НК, престъпление от Нидерландския наказателен закон намира своя аналог в престъпния състав по чл.116, ал.1, т.3 във вр. с чл. 18, ал.1 от НК. В този смисъл деянието се явява и престъпление по българския НК, макар за това престъпление съгласно чл.8, ал.2 от Закона двойна наказуемост не се изисква.

Представеното Удостоверение е съставено по образец, съгласно Приложение №1 към чл.3 от Закона, в писмена форма, придружено от превод на български език, издадено е от компетентен орган и съдържа необходимите реквизити, предвидени както в чл.4 от Рамково решение 2008/909/ПВР на Съвета на ЕС и в приложение № 1 на Закона. Същото съдържа необходимата информация, съответстваща на данните в приложената наказателна присъда, чието признаване и изпълнение се иска.

Не се констатира несъответствие между представеното Удостоверение и съдебния акт, поради което не са налице основанията на чл.14 от Закона за отлагане на признаването, респ. чл.15, ал.1, т.1 от същия.

Не е налице и основание на чл.15, ал.1, т.3 от Закона, тъй като от приложеното Удостоверение от Окръжна прокуратура Търговище е видно, че към 05.02.2024г. срещу осъденото лице няма обвинения по неприключили

наказателни производства. Отсъстват и останалите предпоставки за отказ от признаване по чл.15,ал.2,т.6-12 от Закона.

Основният спорен въпрос е по отношение възможността в България да се реализира успешно провежданото до този момент лечение, като и реинтеграция на лицето след неговото освобождаване.

По принцип следва да се отбележи, че контрола на компетентния орган на изпълняващата държава при проверка на условията по член 4, параграф 1, буква а от Рамково решение 2008/909 е ограничен от принципа за лоялно сътрудничество /член 4, параграф 3 ДЕС/. Това на практика означава, че същия следва преди всичко да разчита на вече събраната и изпратена от органа на издаващата държава информация, както и на нейната преценка. Това е и причината компетентният орган на издаващата държава да е задължен да изложи изцяло своите констатации в удостоверението по приложение I.

Разбира се, компетентният орган на изпълняващата държава може не само да провери точността на предоставената информация, но и да събере допълнителни доказателства, които сметне за необходими. Тази дейност по събиране на доказателства обаче трябва да бъде обоснована с оглед на специфичния му характер и трябва да бъде осъществено с оглед проверка на конкретни елементи, по отношение на които има съмнения.

Видно от изложеното в с.з. пред първоинстанционния съд становище на медицински служители от психиатричната клиника, спрямо Д. от една година се отбелязва малък, но устойчив напредък. При изпращане на лицето в България ще бъде изпратена цялата медицинска документация досежно провежданото лечение: списък на лекарствата, диагностика на заболяването, епикриза и план за превенция на престъплението. Медицинските лица изразяват становище, че при липса на ползвания в тяхната клиника медикамент, същия може да бъде заменен с негов аналог от лекуващия лекар. В този смисъл възражението на окръжна прокуратура Търговище за необходимост от допълнителни сведения по отношение на провежданото лечение в Нидерландия е неоснователно.

В конкретния случай, изпълняващия орган е събрал в условия на непосредственост допълнителна информация за естеството на заболяването, провежданото лечение и възможността същото да се приложи в България, както и необходимата медицинска документация. В този смисъл и това изискване е изпълнено.

По възражението в протеста досежно невъзможност за социална реинтеграция след освобождаване на Д..

Няма спор, че социалната реинтеграция е ключов аспект от Рамковото решение. Съгласно последното, компетентните органи на издаващата държава следва да се уверят, че изпълнението на мярката от изпълняващата държава би спомогнало за постигането на целта за улесняване на социалната реинтеграция на осъденото лице. Настоящият състав споделя теоретичните

постановки в протеста, че оценката на улеснената социална реинтеграция не трябва да се ограничава единствено до установяването на географската връзка, а да бъде извършена въз основа на задълбочено оценяване на всеки отделен случай.

Това означава, че признаването и изпълнението на присъда не следва да се основава единствено на формално регистриран за административни цели постоянен или временен адрес на осъденото лице, без в същото време да се проведе индивидуална проверка за наличието на съответните връзки, които биха улеснили социалната реинтеграция на лицето след изтърпяване на наложената мярка. Такива са установените езикови, семейни, социални или професионални връзки с тази държава, които позволяват с основание да се предположи, че осъденото лице е формирало връзки с тази държава, които биха могли да увеличат възможностите за социална реинтеграция на лицето след изтърпяване на мярката.

Видно от обясненията на осъденото лице, дадени в съдебно заседание пред проверявания съд, Д. не поддържа връзки с България от десет години, не по негово желание, а по причина, че търпи наложената мярка в Нидерландия. Действително, неговата майка и сестра не живеят постоянно в България, но тяхното местоживее не е известно. С тях Д. епизодично осъществява телефонни контакти, като последен разговор е осъществен с неговата майка, преди три месеца.

Видно от представената от МВР информация, майката и сестрата на лицето имат постоянен адрес в гр.Търговище и собствено жилище, което не е отдадено под наем. Същите епизодично се прибират в България и отседат в него. Последното пребиваване на майката Павлина Стоянова в България е през м.януари 2024г., а на сестрата-Ел. Д.а-м.юли 2023г..

От приложеното Решение на Служба Имиграция и натурализация-Министерство на сигурността и правосъдието от 18.04.2014г. се установява, че на Д. Д. е прекратено правото на пребиваване в издаващата държава, като същия е обявен за „нежелано лице“ и ще бъде депортиран в България веднага след изтърпяване на принудителните медицински мерки. В решението се излагат съображения за липсата на трайна връзка на лицето с Нидерландия.

При така установените обстоятелства и най-вече с оглед гражданството на осъдения, настоящият състав намира, че може да се направи обоснован извод, че изтърпяване на мярката в държавата по произход-РБългария би допринесло за по-високо ниво на реинтеграция и по-ефективна ресоциализация след освобождаването му, предвид достъпната социална, културна и езикова среда. От съществено значение е и обстоятелството, че след изтърпяване на наложената мярка, лицето ще бъде изведено от Нидерландия и депортирано в България. Ето защо, оставането му на лечение в издаващата държава не би постигнало целите на рамковото решение.

Изпълняващата държава може да откаже изпълнение на чуждото решение само на изрично регламентирани основания, чието изброяване е

изчерпателно. В този смисъл, изводът на ТОС за липса на основания по смисъла на чл.15 от Закона, както и такива за частично признаване по чл.16 от същия е правилен.

Извършителите, които страдат от болести, свързани с психичното здраве са част от специфична категория осъдени лица, уязвими по отношение на лечението, грижата и настаняването. Рамковото решение съдържа разпоредби, приложими за случаите, които засягат лица с психични разстройства и/или зависимости /чл.9/. По същество компетентният орган на изпълняващата държава може да откаже да признае съдебното решение и изпълни мярката, предвиждаща лишаване от свобода, която, независимо от член 8, параграф 3, не може да бъде изпълнена от изпълняващата държава в съответствие с нейната правна или здравна система /член 9, параграф 1, буква к/. В тези случаи, преди да откаже да признае и изпълни мярка, различна от наказание лишаване от свобода, изпълняващата държава следва да вземе предвид възможността същата да се приспособи, като се адаптира към мерките, предвидени в собственото ѝ законодателство, като последните трябва да съответстват във възможно най-голяма степен на наложените от издаващата държава/Член 8, параграф 3/.

Правилна е преценката на проверявания съд, за възможността наложената мярка да бъде търпяна и в РБългария, както и за необходимост от приспособяване, което е от неговите компетенции.

Рамковото решение ясно постановява, че за изпълнение на наложената мярка се прилага правото на изпълняващата държава. Органите на изпълняващата държава са единствено компетентни да вземат решения относно процедурите за изпълнение и да определят всички произтичащи от тях мерки, включително и относно основанията за предсрочно или условно освобождаване /член 17/.

Съгласно чл.89 от НК на Република България по отношение на лице, извършило общественноопасно деяние в състояние на невменяемост, или изпаднало в такова състояние преди постановяване на присъдата, съдът може да постанови принудителни медицински мерки, които са изчерпателно определени. Имайки предвид характеристиките на наложената принудителна медицинска мярка на Д., която се изпълнява в затворена и охранявана институция и включва психиатрично медицинско лечение с цел ресоциализация и предотвратяване на рецидив, настоящият състав изразява съгласие с извода на проверявания съд, че най-адекватна се явява мярката по чл.89, б."в" от НК-"принудително лекуване в специална психиатрическа болница", но не и досежно конкретното лечебно заведение, определено от съда.

Видно от изисканата информация от ГДИН, в лечебни заведения в местата за лишаване от свобода не се осъществяват принудителни медицински мерки по отношение на лица, извършили престъпление в състояние на невменяемост.

От доказателствата по делото се установява, че в Държавната психиатрична болница гр.Ловеч се намира единственото в България Съдебно отделение за принудително лечение и рехабилитация на лица, извършили общественноопасни деяния в състояние на невменяемост, като отделението разполага с ресурс за осъществяване на принудителната мярка.

От изложеното е видно, че най-подходящо място за изпълнение е Съдебното отделение в лечебното заведение Държавна психиатрична болница в гр.Ловеч, чиято дейност отговаря на характеристиките на наложената от издаващата държава мярка. В този смисъл следва да бъде изменено и проверяваното решение.

Предоставеното от представителя на Апелативна прокуратура решение на СГС по същият казус не променя достигнатия извод. Видно от мотивната част на съдебния акт, причините за отказ от признаване и изпълнение на Присъдата не е невъзможността постановените принудителни мерки да бъдат търпени в България, а липсата в страната на семейна среда, предвид обстоятелството, че неговата майка и сестра живеят в Нидерландия.

Предвид променените вече обстоятелства, изложени по-горе в Решението, изводът на СГС е несподеляем.

Постановеното Решение, с което Д. е обявен за нежелано лице са явява обективна пречка за неговата ресоциализация, т.к. след освобождаването му, същият ще напусне пределите на Нидерландия и ще бъде депортиран в България.

Съобразявайки изложеното, настоящия състав намира, че са налице всички положителни предпоставки за признаване и приемане за изпълнение на Присъдата, като липсват и отрицателните такива, предвидени в специалния Закон. Взето е отношение в първоинстанционния съдебен акт и по отношение императивното задължение на съда, произтичащо от нормата на чл.12,ал.12 от Закона.

Водим от горното и на основание чл.12,ал.11 от Закона, Варненският апелативен съд

ПРЕДСЕДАТЕЛ: ЧЛЕНОВЕ:1. 2.